

किमान आधारभूत किंमत खरेदी योजनेंतर्गत
खरेदी केलेल्या धानाच्या भरडाईसाठी व
सीमआरच्या वितरणाबाबत सूचना.

महाराष्ट्र शासन
अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग,
शासन परिपत्रक क्र.संकिर्ण-२३२४/प्र.क्र.१७८/ना.पु.२९
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक: ०७ ऑक्टोबर, २०२४.

वाचा -

केंद्र शासनाचे पत्र क्रमांक NO १(६)/२०२३/ py-I दिनांक.१३/०८/२०२४

प्रस्तावना:-

किमान आधारभूत किंमत खरेदी योजना ही १००% केंद्र पुरस्कृत योजना असून या योजनेअंतर्गत केंद्र शासन निरनिराळ्या पिकांच्या किमान आधारभूत किंमती जाहीर करते. आधारभूत किंमतीचा लाभ शेतकऱ्यांना होण्याच्या दृष्टीने व त्यांना हमी भावापेक्षा कमी किंमतीने (डीस्ट्रेस सेल) धान्य विकावे लागू नये, म्हणून राज्य शासनातर्फे अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाकडून केंद्र शासनाने विहीत केलेल्या दर्जाच्या धानाची खरेदी करण्यात येते. सदर धानाची भरडाई करून तयार होणारा सीएमआर सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत वितरीत केला जातो.

केंद्र शासनाने संदर्भाधिन पत्रान्वये Custom Milling of Paddy & delivery of CMR in Central Pool बाबत Guidelines निर्गमित केल्या आहेत. सदर अनुषंगाने किमान आधारभूत किंमत खरेदी योजनेंतर्गत खरेदी केलेल्या धानाच्या भरडाईसाठी व सीमआरच्या वितरणाबाबत सूचना निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन परिपत्रक:-

किमान आधारभूत किंमत खरेदी योजनेंतर्गत खरेदी करण्यात आलेल्या धानाच्या भरडाईसाठी व त्यापासून तयार होणाऱ्या सीएमआरच्या वितरणाबाबत पुढीलप्रमाणे सूचना निर्गमित करण्यात येत आहेत. सदर सूचना पणन हंगाम २०२४-२५ पासून पुढे लागू असतील.

१. योजनेंतर्गत खरेदी करण्यात आलेल्या धानाची भरडाई विहीत मुदतीतच करण्यासाठी केंद्र शासनाने मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केल्या आहेत. त्यामुळे धान भरडाईसाठी गिरणीधारकांची निवड करणे व त्यांच्यासोबत करारनामा करणे इत्यादी प्रकिया दरवर्षी दिनांक १५ नोव्हेंबर पर्यंत पूर्ण करण्यात यावी. सदर मुदतीनंतर गिरणीधारकांच्या निवडीचे प्रस्ताव उचीत कारणमीमांसेसह प्रधान सचिव (अनापु व ग्रासवि) यांच्याकडे मान्यतेसाठी सादर करण्यात यावेत.

पणन हंगाम २०२४-२५ मध्ये धान भरडाईसाठी केंद्र शासनाने ३१ जुलै, २०२५ ही मुदत दिली आहे. सबब, चालू पणन हंगामाकरिता गिरणीधारकांची निवड करण्याची प्रक्रिया दि.१५.११.२०२४ पर्यंत पूर्ण करण्यात यावी.

२. खरेदी आराखडा/भरडाई आराखडा:

जिल्हा/प्रदेशनिहाय धान खरेदीचा व भरडाईचा आराखडा तयार करून सदर आराखडा NeML/BeAM (SFPP) पोर्टलवर पुढे दिलेल्या प्रारूपामध्ये ऑनलाईन अपलोड करण्यात यावा. त्याचप्रमाणे सदर माहिती केंद्र शासनाच्या CFPP पोर्टलवर संलग्न (integrate) करण्यात यावी.

Name of the district/State	Previous season procurement period in the State	Proposed procurement period for ensuing season	Total Milling capacity in the State	Procurement in the previous seasons (LMT)	Procurement estimated this season (LMT)	Milling period of previous season	Proposed milling period for ensuing season
----------------------------	---	--	-------------------------------------	---	---	-----------------------------------	--

३. गिरणीधारकांची नोंदणी:

- ३.१ भरडाईला दिलेल्या धानाच्या प्रमाणात वीज खर्च होते किंवा कसे याकरिता गिरणीधारकांची वीज देयके CFPP पोर्टलवर उपलब्ध करून देण्याबाबत केंद्र शासनाच्या सूचना आहेत. त्यानुषंगाने ज्या गिरणीधारकांचा विद्युत बिलाचा ग्राहक क्रमांक NeML/BeAM यांच्याकडे उपलब्ध करून देण्यात आलेला नाही, अशा गिरणीधारकांसोबत करारनामा करण्यात येऊ नये.
- ३.२ धान खरेदी योजनेतर्गत खरेदी करण्यात आलेल्या धानाच्या भरडाईसाठी इच्छुक सर्व गिरणीधारकांची NeML/BeAM (SFPP) पोर्टलवर नोंदणी करणे बंधनकारक असेल. सदर माहिती केंद्र शासनाच्या CFPP पोर्टलवर संलग्न यावी.
- ३.३ मिलिंगसाठी निवड केलेल्या गिरण्यांची मिलिंग क्षमतेचे भौतिक मूल्यांकन केल्यानंतरच NeML/BeAM (SFPP) पोर्टलवर ऑनलाईन नोंदणी करण्यात यावी.
- ३.४ गिरणीच्या मिलिंग क्षमतेची पुष्टी करण्यासाठी गिरणीने, खरीप हंगाम २०२३-२४ च्या संपूर्ण वर्षातील केलेल्या सरासरी वीज वापराचा उपयोग करण्यात यावा.
- ३.५ खरीप हंगाम २०२३-२४ साठी करण्यात आलेला मासिक वीज वापराची माहिती NeML/BeAM (SFPP) पोर्टलवर घेऊन केंद्र शासनाच्या CFPP पोर्टलवर संलग्न यावी.
- ३.६ केंद्र शासनाने दि.२६.१२.२०२३ रोजी निर्गमित केलेल्या SOP मधील मुद्दा क्र.३.३ मध्ये नमूद केल्यानुसार IS १७८५४: २०२२ या मानकाचे ब्लेंडींग मशीन योजनेतर्गत कार्यरत गिरणीधारकाकडे असणे बंधनकारक आहे. त्यानुषंगाने सदर मानकाचे ब्लेंडींग मशीन बसविण्याबाबत जिल्हा पुरवठा अधिकारी यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील गिरणीधारकांना सूचना द्याव्यात.

४. कस्टम मिलिंगसाठी गिरणीधारकांना धानाचे वाटप:

- ४.१ धानाच्या भरडाईसाठी गिरणीधारकांना धानाचे वाटप करताना गिरणीच्या वार्षिक भरडाई क्षमतेच्या केवळ ७५% पर्यंत केले जावे.
- ४.२ धान भरडाईसाठी अद्यावयत गिरण्यांना प्राधान्य देण्यात यावे.

- ४.३ धान भरडाईसाठी बिगर व्यापारी गिरण्यांना प्राधान्य देण्यात यावे. बिगर-व्यापारी गिरण्या नसल्यास केवळ शेवटचा उपाय म्हणून व्यापारी गिरण्यांची निवड करण्यात यावी.
- ४.४ व्यापारी गिरण्यांनी किमान आधारभूत किंमत योजनेंतर्गत भरडाईसाठी दिलेल्या धानाच्या नोंदीसाठी स्वतंत्र रजिस्टर आणि खाती ठेवावीत. खाजगी तांदूळ व किमान आधारभूत किंमत योजनेंतर्गत भरडाईअंती तयार झालेले तांदूळ यासाठी वेगवेगळी साठवणुक व्यवस्था करावी.
- ४.५ गिरणीधारक NeML/BeAM (SFPP) पोर्टलवर किमान आधारभूत किंमत योजनेंतर्गत भरडाईसाठी दिलेल्या धान व खाजगी स्रोतांकडून आलेला धान याची मासिक माहिती सादर करतील. सदर माहिती केंद्र शासनाच्या CFPP पोर्टलवर संलग्न करण्यात यावी.
- ४.६ भरडाईसाठी धान प्राप्त झाल्यापासून गिरणीधारकांनी १० दिवसात धानाची भरडाई करून सीएमआर जमा करणे बंधनकारक असेल. यासाठी गिरणीमालकांना उपलब्ध करून दिलेल्या धानाची ट्रकनिहाय माहिती ठेवण्यात यावी.
- ४.७ गिरणीधारकांकडून याबाबत कालावधीचे पालन केले नाही तर त्याबाबत शास्ती करण्याचा अधिकार शासनास असेल.
- ४.८ शासकीय नियमांचे पालन न करणाऱ्या, गैरव्यवहार करणाऱ्या, केंद्र व राज्य शासनाच्या गुणवत्ता तपासणीमध्ये वारंवार दोषी आढळणाऱ्या गिरणीधारकांना प्रतिबंध करण्यासाठी शासनामार्फत कारवाई करण्यात येईल.

५. मालाची भौतिक पडताळणी:

- ५.१ गिरणीधारकाने गिरणी परिसरात असलेला धान व सीएमआरचा साठा कोणत्याही वेळी मोजमाप करता येईल अशा स्थितीत उपलब्ध ठेवावा. याकरिता आवश्यक अभिलेख ठेवावेत.
- ५.२ धान व सीएमआर साठ्याची राज्य सरकारच्या अधिकाऱ्यांकडून नियमितपणे तपासणी करण्यात येईल. यासाठी आवश्यकतेनुसार राज्य शासनाचे अधिकारी वेळोवेळी गिरणींना भेटी देतील.
- ५.३ FCI अधिकाऱ्यांच्या मदतीने राज्य शासन राज्यातील खरेदी हंगाम संपल्यानंतरदेखिल गिरण्यांच्या नमुन्याचे संयुक्त परिक्षण करतील. सदर परिक्षणामध्ये राज्यातील खरेदीचे आकडे, राज्यात उपलब्ध धानाच्या/ सीएमआरच्या साठ्याशी जुळतात किंवा कसे याची पडताळणी करतील. सदर तपासणी अहवाल खरेदी हंगाम संपताच संपादीत केला जाईल आणि त्यामध्ये पुन्हा बदल करता येणार नाही.
- ५.४ राज्य शासनाचे अधिकारी कोणतीही पूर्वसूचना न देता योजनेंतर्गत कार्यरत भातगिरण्या, सीएमआर साठवणूकीची गोदामे यांना भेटी देतील. अशा भेटीदरम्यान संबंधित गिरणीधारक तसेच संबंधित जिल्हा पुरवठा अधिकारी यांनी उपस्थित राहणे अनिवार्य आहे. संबंधित गिरणीधारक तसेच संबंधित जिल्हा पुरवठा अधिकारी हे उपस्थित न राहिल्यास त्यांनी सादर केलेल्या कारणांची कोणतीही दखल घेण्यात येणार नाही, याची नोंद घ्यावी.

- ५.५ तपासणीसाठी व्हिडिओ रेकोर्डिंगचा समावेश असलेल्या तपासणी उपक्रमांसह व विविध निकषांची आवश्यकतेनुसार एक मानक कार्यप्रणाली (SOP) तयार करून तपासणीसाठी त्याचा वापर करण्यात येईल.
- ५.६ सर्वसामान्य परिस्थितीमध्ये भरडार्डच्या कालावधीमध्ये मुदतवाढ करण्यास परवानगी दिली जाणार नाही. अत्यंत अपवादात्मक प्रकरणांमध्ये प्रत्यक्ष तपासणी केल्यानंतर मुदतवाढ दिली जाईल. याकरिता केंद्र शासनाच्या DFPD पत्र क्रमांक १(४)/२०१९-Py.I दिनांक ०३.११.२०२३ (परिशिष्ट अ) अन्वये नमूद करण्यात आलेल्या आवश्यकतांचे पालन करण्याचे हमीपत्र दिल्यानंतरच निर्णय घेतला जाईल.

६. CFPP पोर्टलसोबत मॉड्यूलचे API चे संलग्नीकरण आणि राज्यातील CMR बाबत गिरणीनिहाय माहितीचे CFPP पोर्टलवर हस्तांतरण

- ६.१ गिरणीच्या स्थापित क्षमतेसह नोंदणी, संपूर्ण वर्षासाठी सरासरी वीज वापर, धानाचे गिरणीनुसार वाटप आणि साठवण आणि सीएमआरचे मिलनिहाय वितरण इत्यादी माहितीचे NeML/BeAM (SFPP) पोर्टलवर केंद्र शासनाच्या CFPP मध्ये उपलब्ध असणे आवश्यक आहे. त्यासाठी राज्यशासनाकडून मिल-निहाय CMR वितरण डेटा नियमितपणे CFPP पोर्टलवर हस्तांतरित करण्यात यावे.

७. अतिरिक्त किमान थ्रेशोल्ड निकषांची (Minimum Threshold Parameters) अंमलबजावणी:

- ७.१ धान खरेदी केंद्रापासून गिरणीपर्यंत आणि गिरणीपासून FCI/राज्य गोदामांपर्यंत रस्ते वाहतूक करणा-या सर्व वाहतूक वाहनांचे तपशील महामार्ग मंत्रालयाच्या वाहन पोर्टलशी जोडण्यात येऊन त्याचा तपशील CFPP वर उपलब्ध करून देण्यात यावा.
- ७.२ किमान आधारभूत किंमत योजनेतर्गत धान खरेदी केंद्रापासून गिरणीपर्यंत आणि गिरणीपासून FCI/राज्य गोदामांपर्यंत वाहतूक करणाऱ्या सर्व वाहनांमध्ये ट्रॅकिंग उपकरणे (जीपीएस सिस्टिम) बसवण्यात यावी व ही माहिती CFPP सोबत संलग्न करण्यात यावी.
- ७.३ सर्व तांदूळ गिरण्यांचा मासिक वीज वापराची आणि गिरण्यांनी प्रत्येक महिन्याला वितरित केलेल्या एकूण CMR ची माहिती केंद्र शासनाच्या CFP पोर्टलवर वर उपलब्ध करून देण्यात यावी.
- ७.४ शेतकरी/त्याने नामनिर्देशित केलेल्या व्यक्तीचे/तिच्या आधार क्रमांकासह बायोमेट्रिक प्रमाणीकरण झाल्यानंतरच धान खरेदी करण्यात यावी. तसेच याची माहिती केंद्र शासनाच्या CFPP पोर्टलसोबत संलग्न करण्यात यावी.

८. किमान आधारभूत किंमत खरेदी योजनेची अंमलबजावणी करताना सर्व संबंधित अभिकरणे यांनी सदर शासन निर्णयामधील सूचनांची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी.

९. उक्त शासन परिपत्रक, महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४१००४१८४३४७५६०६ असा आहे. सदर आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावांने,

(राजश्री सारंग)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव.
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव.
३. मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव.
४. मा.मंत्री, वित्त यांचे खाजगी सचिव.
५. मा.मंत्री, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण यांचे खाजगी सचिव.
६. मा.मंत्री, पणन यांचे खाजगी सचिव.
७. मा.मंत्री, आदिवासी विकास, यांचे खाजगी सचिव.
८. मा.विरोधी पक्ष नेते (विधानसभा, विधानपरिषद)
९. मा.सर्व मंत्री, यांचे खाजगी सचिव.
- १०.सर्व विधानपरिषद सदस्य व विधानसभा सदस्य.
- ११.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई.
- १२.अपर मुख्य सचिव, (वित्त) महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई.
- १३.अपर मुख्य सचिव, कृषि व प.दु.म. विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १४.अपर मुख्य सचिव (पणन), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १५.अपर मुख्य सचिव, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १६.प्रधान सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग.
- १७.सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१८. सर्व विभागीय आयुक्त.
- १९.सर्व जिल्हाधिकारी.
- २०.व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र स्टेट को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि., मुंबई.
- २१.व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी आदिवासी विकास महामंडळ, नाशिक.
- २२.नियंत्रक (शिधावाटप) व संचालक नागरी पुरवठा (गो/वा), मुंबई.
- २३.सर्व सहसचिव/उप सचिव/अवर सचिव/सर्व अधिकारी, अनापु व ग्रासंवि, मंत्रालय, मुंबई.
- २४.वित्तीय सल्लागार व उप सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मुंबई.
- २५.सर्व उप आयुक्त (पुरवठा).
- २६.सर्व जिल्हा पुरवठा अधिकारी.
- २७.सर्व अन्नधान्य वितरण अधिकारी.

२८. सरव्यवस्थापक, भारतीय अन्न महामंडळ, बोरीवली, मुंबई.
२९. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई (५ प्रती).
३०. ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, ग्रंथालय ६ वा मजला, विधान भवन, मुंबई.
(१० प्रती)
३१. मान्यताप्राप्त राजकीय पक्षांची कार्यालये, (प्रत्येकी ५ प्रती)
३२. निवड नस्ती (नापु-२९).